

lémákat megfogalmazni, és nehéz azokkal szembenézni (és elhatározásra jutni), különösen akkor, ha az érintettek naponta azt élik meg, hogy nem értik (meg) őket, és egyedül maradtak. Sokuk még csak azt sem tudja, mi történt vele, nem ismeri a világot, fogalma sincs arról, hogy mi mindennel került szembe. Egyszer csak arra ébrednek, hogy bajba kerültek (talán pontosan nem is tudják, mi a baj, csak érzik, élik). A megélt konfliktushelyzet és a különben is szegényes választási lehetőségek beszűkülése, a kriminális befolyás és az egészségkárosító szerek intenzív jelenléte pedig sokakat – előbb vagy utóbb – kritikus helyzetbe, válsághelyzetbe sodorhatja.

■ PETŐFI CSARNOKBÓL A NYOLCADIK KERÜLETBE

A Kapocs Ifjúsági Önszolgálat tevékenysége – tizenéves intenzív segítő szerepvállalást követően a Petőfi Csarnokban 2006-ban vezetői döntésre – váratlanul megszűnt. Úgy gondoltuk, a váratlan döntéssel – és a döntésben felénk és célközönségünk felé irányuló értetlenséggel és elutasítással – szemben, hogy az érintett fiataloknak szükségük lehet még ránk. Mielőbb új működési színteret igyekeztünk találni, és a nyolcadik kerületben barátsággal fogadtak. Miután felújítottuk a rendelkezésre bocsátott helyiséget, a Mátyás téren folytathattuk az érintett fiatalok által ismert, sajátos segítő tevékenységünket, illetőleg feladatainkat hozzákapcsolhattuk a kerületben indult fejlesztési programhoz, a Magdolna programhoz.

Úgy költöztünk mégis a nyolcadik kerületbe, hogy nem nagyon tudhattuk, mire számíthatunk. Előzetesen meglehetősen kevés ismeretünk volt a bennünket fogadó övezetről és lakóiról, számtalan közvetlenül és közvetve kapott jelzésben ugyanakkor óvtak bennünket. Természetesen a kerülettel kapcsolatos különféle adatok számunkra is rendelkezésre álltak és azok az információk is, amelyek a nyolcadik kerületet, kis „romantikus mellékízzel”, a főváros sajátos szociokulturális szférájaként ábrázolták. Azért – bár csupán lassan második esztendeje működünk itt – azt érzékeljük, a nyolcadik kerületben létezni, működni, és különösképpen élni jóval nehezebben általánosítható élmény, amely jóval inkább mindennapos, sokszor igazán prózai, eleven, és nem mindig sikerrel járó egyéni feladat.

Nem csupán a kerületi önkormányzat velünk kapcsolatba kerülő munkatársai és a kerület más, lehetséges szakmai partnerei fogadtak bennünket jól, szinte barátsággal, hanem a környéken élő emberek is. Érzésünk első emlékezetes benyomásai közé éppen azok az úton-útfélen megtapasztalt, különböző életkorú emberekkel spontán induló beszélgetések tartoznak, amelyek a bármelyik másik kerületben tapasztaltaknál sokszorosan nyíltabbak, természetesebbek és személyesebbek voltak. Azt érzékeljük, a környék fiatal és idősebb lakói egyaránt kíváncsiak és figyelnek ránk, és számít, hogyan viszonyulunk hozzájuk, hogy egyáltalán mit és hogyan mondunk nekik. A különféle jelzésekből és alkalmi beszélgetésekből aztán hamar kiderült számunkra az is, hogy a környéken valóságos az igény arra, hogy a nem feltétlenül konform megnyilvánulásaikkal gyakran gondot okozó fiatalokkal valakik foglalkozzanak. Az elképzelések legjobban egy hagyományos ifjúsági klubhoz voltak hasonlatosak, amelyre errefelé különben is nagy az igény. Különféle (jobbára szelektálásra és szankcionálásra irányuló) ötleteket és javaslatokat

is kaptunk, hogy miképpen is kéne nekünk majd a feladatokat végezni. Figyelemre méltó volt ugyanakkor az a szépség, amely az érkezésünket és várható működésünket kísérte. Mint hogy a Kapocsról igazán keveset tudhattak, ez a szépség feltehetően a helyi tapasztalatok terméke volt, amely a várható feladataink nehézségeit előlegezte meg.

A Kapocs újraindításához a nyolcadik kerületben arra próbáltunk összpontosítani, hogy – bár a Petőfi Csarnokban kialakított működési szisztéma jól bevált, és kellően segítőkésnek bizonyult – a hely, a környezet sajátosságai szerint alakítsuk ki a szervezet működését, szervezzük meg a feladatainkat. Tulajdonképpen semmilyen feladatelem, működési mozzanat „nem jöhetett át” anélkül, hogy azt ne gondoltuk volna át. Nem akarunk azért sietni sem; közelmúltunk meghatározó feladata az volt, hogy a szervezet felújított irodájában, a Kapocs összetett működését elősegítő, sokfunkciós térben a Kapocs újabb látogatói, leginkább a környéken élő fiatalok helyet találjanak. Azt kívántuk lehetővé tenni, hogy a hozzánk forduló, elsősorban tizenéves fiatalok az eddig igénybe vett (utcai) terek és helyszínek kockázatainak minimalizálásával, a Kapocsban is ápolhassák a kapcsolataikat, vagyis nálunk is találkozhassanak egymással. Ilyen módon számunkra is megjeleníthessék aktuális helyzetüket, az őket befolyásoló különféle viszonyaikat. Megmutathassák, hogy leginkább mi foglalkoztatja őket, illetőleg láthatóvá tegyék azokat az akadályokat, nehézségeket és problémákat, amelyekkel naponta találkozhatnak, amelyek aktuális élethelyzetükben akadályozzák őket. Szükség esetén aztán kérhessenek és kaphassanak segítséget, illetőleg nyíljon számukra arra is lehetőség, hogy segítő szerepet vállaljanak. Esetleg saját társas környezetükben jelentkező problémákra, nehézségekre a Kapocsban, illetve a Kapocs munkatársai, esetleg régebbi önkéntesei révén választ, segítséget keressenek és találhassanak.

A Kapocs sikeres elindulásához ugyanakkor néhány nyilvánvaló tény a magunk számára pontosítani igyekeztünk. Azokkal fogunk majd gyakrabban találkozni, akiknek – feltehetően elsőre még nem biztos, hogy ismerhető – komoly igénye, szüksége lehet kapcsolatra, figyelemre és valószínűleg segítségre. A sikeres szerepvállaláshoz a felhatalmazást mindezekre (vagyis a kapcsolatra, figyelemre és segítségre) majd csak tőlük kaphatjuk meg, a Kapocsban a kompetenciát minden esetben az érintettektől kapjuk. (Kivételt képeznek ez alól az életveszély elhárítására tett sürgősségi intézkedések.) Tudnunk kell azt is, hogy az érkezésünket megelőzően is voltak a környéken különféle események, amelyeket nem ismerhetünk, nem érthetünk, amelyek ugyanakkor befolyásolják a Kapocsban érkező fiatalok társas viszonyait. Azt is nyomatékosítanunk szükséges a magunk számára, hogy a rajtunk, a Kapocson kívül is, az érintettek társas környezetében különféle folyamatok zajlanak, amelyeket nem ismerünk, amelyek ugyanakkor hatással lehetnek a Kapocsbéli viszonyokra. Abban is biztosnak kell lennünk, hogy rajtunk kívül is vannak olyanok, akik a velünk találkozó fiatalokat segíteni próbálják, amelyre különösebb befolyásunk nincs, viszont amely ugyanakkor visszahat a tevékenységeinkre. A Kapocssal szemben a működés kezdetekor az érintettek körében jelentkező, esetenként megfogalmazott várakozások és a Kapocs konkrét lehetőségei és funkciói között jó ideig nagy le-

het a különbség, a távolság, a diszkrepancia, amelynek tisztázása, majd összehangolása meghatározó, sőt talán kulcsfeladat számunkra.

Külső szemlélők (pl. lehetséges intézményi partnereink) számára talán furcsának, szokatlannak tűnhet az általunk felállított prioritás: elsőként nem a széleskörű intézményes együttműködést próbáljuk megszervezni, hanem – a kapcsolatfelvételt követően – az érintett fiatalokkal kapcsolatban valamilyen szempontból és/vagy okból fölmerülő intézményekkel, szervezetekkel erősítjük a viszonyunkat, és először is velük próbáljuk egyengetni (érthetővé tenni a körülményeket, az esetleges ellenállást feloldani, közvetíteni, felkészíteni, javaslatot tenni, majd megelőzni stb.) az aktuális helyzet megoldásához vezető utat.

■ AZ ELSŐ LÉPÉSEK

Nem toboroztuk a látogatókat, egyszerűen csak kinyitotunk. Úgy terveztük, hogy akik eljönnek, azoknak egyszerűen elmondjuk, nálunk mire is lehet számítani. Az első alkalmak így viszonylag csendesesen teltek. Akik először, nagy-nagy óvatossággal bejöttek, azok inkább talán társaik előtti hőstettként élték meg érkezésüket, mint kíváncsiak voltak. Feltették persze azokat a kérdéseket, amikkel készültek, de nagyon nem figyeltek ránk, inkább csak körbe-körbepillantottak, hogy tényleg, milyen lehet ez a hely, aztán amikor kitöltötték a szerintük illendő időt, hamar el is mentek. Az első hosszabb, legalább félórás látogatás és a valódi segítő szándékot tesztelő megkeresés csupán a nyitást követő második hónapban történt. Feltehetően mindezek a találkozások a látogatók megelégedésére alakultak, mert a hatodik, hetedik héttől aztán – az első látogatók vissza-visszatérése mellett – csoportokban érkeztek újabb és újabb környékbeli fiatalok, meglevenedett a Kapocs irodai tere.

Az első időszak, amely gyakorlatilag több fordulóból állt, eltartott legalább nyolc hónapig, és hihetetlenül viharos és intenzív volt. Mint akikre régóta vártak, szinte lecsaptak ránk. Hosszabb-rövidebb ideig megfordult nálunk szinte minden környékbeli tizenéves, sőt azok közül is szép számmal, akik ugyan máshol laknak, de a Mátyás tér környékén, különféle konkrét okok miatt, gyakran megfordulnak. Felfokozott, szinte provokatív kíváncsiságuk és zajos megnyilvánulásai révén fiatal látogatóink gyakorlatilag megmutatták nekünk, miképpen is érzik jól magukat – olykor önmaguk örömeire és/vagy mások rovására. Különösen furcsa volt számunkra az, hogy az elején egyszerűen nem is néztek ránk, nagyon hangosak voltak, és megállás nélkül mozogtak. Bármiről volt is szó a Kapocsban, figyelmük legfeljebb pár percig tartott. Láthattuk, miképpen töltik nálunk a mindennapjaikat (és elképzelhettük, feltehetően hogyan tölthetik az idejüket saját, Kapocson kívüli társas környezetükben). Ízelítőt kaphattunk abból is, hogyan viszonyulnak egymáshoz és milyen módon fejezik ki magukat, érvényesítik törekvéseiket, hogyan fogadják (vagy nem fogadják) el mások kezdeményezéseit stb. Aligha lehet kellő mélységgel érzékeltetni azt az elevenséget, amely fiatal látogatóinkat ebben az időszakban jellemezte. Eleinte jobbra hagytuk is őket kibontakozni, hiszen csak így kaphattunk személyes élethelyzetekre is visszavezethető pillanatfelvételt arról a társas világról, amely fiatal látogatóinkat az intézményes kapcsolatokon kívül jellemzi. Legfeljebb a

kirívó helyzeteket fékeztük, és aztán – ahogy alakultak az érkezések – fokozatosan strukturálni kezdtük a Kapocsban zajló folyamatokat.

■ SZELÍDÍTÉS VAGY SZEREPPFORMÁLÁS

Olyan szervezet a Kapocs, amelyben naponta találkozunk azokkal a fiatalokkal, akik nem csupán alkalmazkodni nem tudnak személyes környezetükhöz, hanem szinte napi ütközeteket vívnak velük. Találkozásaink éppen ezért meglehetősen hamar számtalan alkalmat kínáltak arra is, hogy velünk is ütközzenek, hogy stílusukat, direkt és nem feltétlenül direkt jelentkező megnyilvánulásait, velünk vagy éppenséggel egymással szemben, támadásnak vegyék. Ám, ha arra is figyeltünk, hogy mindaz a sokszor küzdelemre is kész, kiélezett magatartás felfokozott érdeklődéssel és sokféle módon megjelenített kapcsolatkereső próbálkozással együtt jelentkezett, nem volt nehéz lefordítani magunk számára a következőket: a haragosnak tetsző (könnyen támadásnak is értelmezhető) viselkedés látogatóink kommunikációs készletéről és szokásairól mutat valós képet, és legfeljebb a határok látványos és hangos próbálgatását szemlélteti. Az a benyomásunk alakult ki, hogy egyrészt feltehetően nagyon kevés elismerést, dicséretet kaphatnak, másrészt mintha be akartak volna bennünket mérni. Hiszen nemcsak a hely mutatkozhatott számukra furcsának és érdekesnek, hanem megjelenésünk, törekvéseink szinte minden mozzanatában teljesen szokatlan lehetett nekik.

Tekintettel arra, hogy a Kapocs működési szisztémája szerint jellemzően reflektív szervezet, vagyis a szerepét, feladatait a vele kapcsolatba keveredő fiatalok személyes potenciálja és törekvései szerint alakítja ki, az ismerkedés, szereppformálás napi küzdelmei mellett a szerzett benyomásokat, különféle kapott információkat a szervezet feladatainak újraszervezésekor minden esetben beépítettük. Sokat segített fiatal látogatóink megnyilvánulásainak az (el)fogadásához, illetve a különféle éles, konfliktusos helyzetek megértéséhez az a napról napra szerzett tapasztalatsor, amelyet ebben az időszakban átélhettünk. Nem csupán arról van szó, hogy ilyen módon a meg-megjelenő provokatív megnyilvánulásokat, nyilvánvaló sértéseket és bántásokat jobban tudtuk kezelni, lehetőleg megelőzni vagy elkerülni (és a lehető legkevésbé szankcionálni), hanem a jelentkező ütközetek, konfliktusok alkalmával a megtett lépéseinkben egyre inkább segítő, fejlesztő szempontokat tudtunk érvényesíteni. Különösen fontos volt például számunkra, hogy az esetleges korlátozásokat az érintettek ne csupán értsék, hanem meg is értsék, és a különféle károkozások, mások bántása esetén, amennyiben lehet, azonmód vegyenek is részt a helyrehozatalban, a jóvátételben. Arra is nagyon figyeltünk, hogy a működés során olykor szükséges, deklarált korlátokat és korlátozásokat mindig érthetővé tegyük, és megfosszuk annak személyes és indulati elemétől.

A Kapocsban betöltött szerepeink alakítása ezzel együtt az eltelt időszak során több lépésben, fokozatosan ment, és egyáltalán nem könnyen. Teljes jelenlétre, szakmai és személyes helytállásra, intenzív együttműködésre, napról-napra komoly erőfeszítésekre volt szükségünk, amíg eljutottunk egy viszonylagosan letisztult szerephez (munkatársaink közül nem is mindenki bír

ta végig). Fiatal látogatóink közül így sem értette (és érti) mindenki azt, hogy miközben a számukra is egyre nyilvánvalóbban megtapasztalt segítségről és támogatásról szól a tevékenységünk, az egyértelmű sértések, tudatos károkozások elkövetőit miért nem büntettük keményen, miért nem haragudtunk rájuk, miért nem toroltuk meg, ahogy talán máshol. Azt tudták persze, hogy a negatív tartalmú cselekedeteket mindig követte valamilyen korrekcióra, helyrehozatalra irányuló intézkedés, olykor szankció vagy korlátozás, mégis, jó páran nem értették, hogy mindezt követően miért nem szakítottuk meg a fentebbieket elkövetőkkel a kapcsolatot. Akik ilyen módon a Kapocstól fegyelmező légkört vártak, ahová csak „válogatott” emberek járnak, azok az eltelt időszak során kissé eltávolodtak tőlünk. Az eltelt időszakban fiatal látogatóink többsége számára ugyanakkor egyre világosabb lett, hogy mire számíthatnak nálunk és tőlünk, ha eljönnek a Kapocsba, ami a kezdeti (valóságos szükségleten alapuló) valószerűtlennek tűnő várakozást végképp lefekezte, és viszonylagosan kiegyensúlyozott légkört eredményezett.

A kezdetekben és menetközben – bármit is szerettünk volna – munkatársakként kapunk mi is hideget és meleget. Úgy látjuk azonban, noha egyiket sem kerestük, mégis egyszerűen elkerülhetetlenek voltak ahhoz, hogy kialakíthassuk saját szerepeinket. Talán éppen azokban a helyzetekben nyílt számunkra legjobban lehetőség arra, hogy világossá tehessek, hogyan fogjuk fel másként azokat a helyzeteket, mint ahogy ők máshol megszokták. Semmiképpen nem a szankciók, fegyelmező eszközök alkalmazását tartottuk ezekben a legfontosabbnak, hanem, hogy mindig érthessük őket az adott helyzetekben, és azokban mi mindig jól érthető, kellően személyesek legyünk, és minden esetben egyenrangúságra, együttműködésre, elfogadásra és feltétlenül a megoldásra törekedjünk. Tudniuk lehetett ugyanakkor, hogy az egymás közötti és a környezetükben létrejövő helyzetek kezelésében egyrészt nem (nagyon) akarjuk – hiszen nem tudjuk – korlátozni őket a megszokott saját megoldásaik alkalmazásában (alacsony küszöb), ám, ha a velünk átbeszélést kipróbálják, nagy valószínűséggel hatásosabbak, eredményesebbek lehetnek.

A Kapocsban nem kívántunk a környék világától teljesen eltérő, „laboratóriumi légkört” teremteni, hanem minél nyíltabb és természetesebb közegben kerestük a feladatainkat. Látogatóinknak pedig konkrét élményekre, tapasztalatokra volt szükségük, hogy rájöhhessenek arra, a Kapocsban inkább a segítő, támogató feladatok a fontosak, és aki azokért jön, az jól járhat, és nem feltétlenül gyengeségből maradnak ki az eszköztárból a büntető, megtorló módszerek. Viszont aki segítséget keresett önmaga vagy személyes környezete számára, az mindig találhatott választ, megoldást vagy a megoldáshoz vezető információkat, és aki önkifejezési lehetőséget keresett, fejlődni, tanulni akart, ki akarta próbálni önmagát, a képességeit, az konkrét támogatásra, segítségre számíthatott.

■ ÜTKÖZETEK, VAGY AMIT TAKARNAK

Éles helyzetek és konfliktusok, amelyekkel találkozhattunk, leggyakrabban nem a Kapocson belül keletkeztek, hanem egyszerűen hozták. Vagyis amikor közelebb kerültünk egy-egy konfliktusteli szituációhoz, az feltehetően azért lehetett, mert azok-

nak valamelyik résztvevője hozzánk is járt. Világos volt ugyanakkor számunkra, hogy noha közvetve vagy közvetlenül, akár csak részleteiben megismerhettünk egy-egy konfliktust, de az még önmagában nem jelentette számunkra, hogy kéri is abban a segítségünket. A szerep körünk csak lassan alakult, számos tapasztalat, egy-két bátrabban segítséget kérő eredményei, különféle személyes benyomások, együttesen átélt események kellettek ahhoz, hogy az adott helyzetekben érdemben számoljanak valamiféle segítségünkkel. Erre az időszakra, ha úgy tesszük, a ráhangolódásra, azt hiszem, nekünk is szükségünk volt, hogy a látszólag hasonló helyzetekben (minél inkább) azonosíthassuk a célközönségünkre és társas világára sajátosan jellemzőket.

Konfliktusos helyzettel leginkább mint erőteljes indulatokkal és sérelmekkel telített viszonytalálkoztunk, amelyben nagyon hamar az adott helyzeten túlmutató, komoly érdektöbblet (és gyakran több érintett is) jelentkezett, vagyis a helyzetekben az adott konfliktusnál szinte minden esetben jóval nagyobb volt a tét. Mintha a résztvevőknek egy talán soha kellően nem megismerhető, rendezetlen előtörténetet is tisztázniuk kellett volna, csupa gubancos helyzetet, amelyekben mindig voltak bizonytalan és tisztázatlan szándékú, újabb konfliktusokat cipelő más szereplők is.

A helyzetekben azonnal érzékelhető indulattöbblet gyakorlatilag úgy jelentkezett, hogy a résztvevők nagyon gyorsan, olykor a szemünk előtt bekövetkező „ütközetekhez”, konfliktusokhoz képest érthetetlenül magas hőfokban egyszer csak idegesek, feszültek, ugyanakkor koncentráltak lettek (vagy eleve így érkeztek, de akkor már tudtunk nélkül benne is voltunk). Aztán az olykor igencsak látványos jelenetekben a felek hamar két frontra és őket körülvevő közönségre bomlottak. Mindennél azonban figyelemre méltóbb volt, hogy a helyzetben résztvevők egyébként is szegényes kommunikációs és viselkedési eszközei teljesen beszűkültek, lényegében védekezővé, ugyanakkor konfrontatívává váltak (erős hangok, ijesztő, fenyegető mozdulatok, vádaskodások, minősítések, sértegetések stb.). Feltehetően ez a „felállás” és felfokozott érzelmi működés valóságos tapasztalatokra épült, vagyis hasonló helyzetekben, hasonló módon szoktak működni. Ha jól érzékeltük ezeket a kialakult helyzeteket, jellemzően nem kompromisszumkeresésről, problémamegoldásról szóltak, hanem nagy valószínűséggel, a helyzetek többségének a kimenete valóságos ütközeteket, valószerűtlen győzelem megszerzését és valamiféle illékony presztízs birtoklását célozták meg. Ezeknek a helyzeteknek talán a végkifejlet szempontjából legproblematisabb eleme a benne levők beszűkült kommunikációja, amely túlnyomórészt látványos gesztusokkal volt teli, gyakran minősítő kifejezésekből állt, és csupa utalásokkal volt jellemezhető. Mindez az adott helyzetek gyakori félreértését, illetve a konfliktusok eszkalálódását hozhatta, egészen a nyílt ütközetelig, amely ilyen módon komoly konkrét veszélyeket előlegezett meg.

Kicsit közelebb állva ezekhez a helyzetekhez, azt is láthatuk, hogy általában a konfliktusos helyzetek akkor váltak közöttük különösen kritikussá, ha viszonylag gyorsak voltak, ha gyorsan felhergelték egymást, ha esetleg a „drukkereknek” újabb, külső szempontot, sérelmet sikerült belevinniük. Megfordítva,

minél tovább sikerült beszélniük a feleknek egymással – közvetítők nélkül, a vádaskodások konkrét tartalmától függetlenül –, annál biztatóbbá vált az adott helyzet kimenetele, mindenekelőtt egyre könnyebben maradt el a nyílt ütközet. Fontos eleme volt a konfliktusos helyzeteknek a konfliktus utóélete is, különösen egy ütközet vagy majdnem ütközet után. Ekkor is a ráfordított idő, illetőleg a kommunikáció „kiszélesedése” szinte minden esetben egyértelműen jobb, „konstruktívabb” végkifejletet hozott.

A jelenlétünk egy közelünkbe hozott helyzet eldurvulásának elkerülésére, mérséklődésére természetesen kihatott – persze másként a korai időszakban, és másként azok után, hogy fiatal látogatóink jobban ismerhették a mintáinkat és az álláspontunkat. Volt néhány alkalom, amikor kaptunk annyi mozgásteret, hogy oda is léphettünk a vitatkozó felekhez, amitől aztán kevésbé lett komoly baj, ugyanakkor a viták levezetésére nem kaptunk (még) igazán lehetőséget. Mostanra talán a látogatóink egyre jobban bánnak a helyzeteikkel, talán a nyílt, szinte kezelhetetlen helyzetekből kevesebbet is hoznak be a Kapocsba, mindenesetre az utóbbi időszakban egységnyivel könnyebben tudunk azokról a helyzetekről beszélgetni, jobban sikerül a kialakulásukat vagy éppen a kimenetelüket át meg áttárgyalni, lehetséges megoldásokat felsorakoztatni.

■ ÖNKIFEJEZÉS...

Soha nem volt a Kapocsba látogató fiatalok között ekkora kontraszt a szunnyadó képességek és a tényleges tudás között. Lehet, hogy mostanában a Mátyás téren inkább jóval fiatalabakkal találkozunk, ami miatt a tanítási-tanulási összefüggések fontosabbak, jobban látszanak. Mindenesetre látványos különbségeket érzékelünk az iskolában szerzett, kapott érdemjegyek és fiatal látogatóink képességeinek egy-egy megnyilvánulása között. Úgy tapasztaljuk, ha megfelelő érzékenységgel és figyelemmel önkifejezési lehetőségeket teremtünk számukra, azzal szívesen élnek, az inspiráló számukra. Az önkifejezési lehetőségek révén nem csupán az iskolai jegyeiknél sokszorosan jobban teljesítenek, hanem képesekké válnak azt is megmutatni mindannyiunknak, miképpen látják, élik meg önnön felnötté válásukat. Képesek válnak azt szemléltetni, hogy ha nem a problémák forrásának tekintjük őket, hogy akár önkifejezési törekvéseik révén, ők is képesek megtanulni összeegyeztetni magukban mindazokat az egymástól messze levő szocializációs rendszereket (értékeket, normákat stb.), amelyek miatt ütközeteiknek, konfliktusaiknak nem feltétlenül ők az okozói, hanem leginkább az elszenvedői. Ami miatt talán jóval nehezebb őket érteni, és ami miatt különösen nehéz feladat számukra napjainkban a felnötté válás.

Szabó András

A gyermeki jogok tudatosítása

■ AZ ÁLLAMPOLGÁRI JOGOK ORSZÁGGYŰLÉSI BIZTOSÁNAK JELENTÉSE AZ OBH 2057/2008. SZÁMÚ ÜGYBEN

Országgyűlési biztосként kiemelt figyelmet fordítok – önálló alapjogi projekt keretében – a gyermeki jogok érvényesülésére. E projekt keretében 2008. évben munkám középpontjába a jogtudatosítás kérdéskörét állítottam: egyebek mellett vizsgálom azt is, hogy a közoktatás, a pedagógusképzés, a jogalkalmazó szervek miként segítik elő a gyermekek jogainak megismertetését és tudatosítását. Emellett, hogy – és jelen vizsgálatomnak ez a központi kérdése – a műsorszolgáltatók milyen aktív magatartással biztosítják, hogy a gyermekek fejlettségüknek megfelelő, ismereteik bővítését segítő, a magyar nyelv és kultúra értékeit őrző műsorokhoz hozzáférjenek, bemutatnak-e a gyermeki jogokat ismertető és tudatosító műsorokat.

■ A VIZSGÁLAT

A gyermekjogi projekt kiemelt elemeként, az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény (Obtv.) 16. § (2) bekezdése alapján – figyelemmel arra is, hogy a Gyvt. 11. § (2) bekezdése a gyermek alkotmányos jogainak védelmét az országgyűlési biztos feladataként határozza meg – az említett gyermeki jogok érvényesülése miatt hivatalból vizsgálatot indítottam.

A vizsgálat eredményes befejezése érdekében az Obtv. 18. § (2) bekezdése alapján megkerestem a Danubius Rádió Műsorszolgáltató Zrt. (Danubius Rádió) vezérigazgatóját, a Duna Televízió Zrt. (Duna TV) elnökét, a Magyar Katolikus Rádió Zrt. (Katolikus Rádió) vezérigazgatóját, a Magyar Rádió Zrt. (MR) elnökét, a Magyar RTL Televízió Zrt. (RTL-Klub) vezérigazgatóját, a

Magyar Televízió Zrt. (MTV) alelnökét, MTM-SBS Televízió Zrt. (TV2) vezérigazgatóját és a Sláger Rádió Műsorszolgáltató Zrt. (Sláger Rádió) vezérigazgatóját, akiktől tájékoztatást, valamint dokumentumok megküldését kértem.

Vizsgálatom során figyelemmel voltam az állampolgári jogok országgyűlési biztosa korábbi általános helyettesének OBH 6033/2005. számú, az MTV gyermekműsoraival kapcsolatos jelentésének megállapításaira is.

■ A MEGÁLLAPÍTOTT TÉNYÁLLÁS

A Danubius Rádió és a Sláger Rádió kivételével valamennyi műsorszolgáltató vezetője határidőben és teljes körűen teljesítette megkeresésemet.

A megkeresett műsorszolgáltatók – kismértékben eltérő mértékben – átlagosan összes műsoridejük mintegy 8-12%-